

Nota Universiteitsraad

UR nummer 11/038	Corsanummer 11.30091
----------------------------	--------------------------------

Aan : Universiteitsraad

Van : College van Bestuur

Opsteller : Anton van den Hoeven (O&O)

Onderwerp : Maatregelen vergroten studiesucces

Status : ter kennisname

Behandeling in : Brainstorm UR met CvB d.d. 21 maart 2011

Kern van de inhoud

Het kabinet heeft een aantal maatregelen aangekondigd die meer druk op studenten leggen en de tijd waarbinnen ze hun opleiding afronden: langstuderen, afschaffen van de basisbeurs voor de master en een beperking van de tijd waarin recht op een Ov-kaart is. Door het Utrechtse onderwijsmodel is het studiesucces van Utrechtse studenten aanzienlijk groter dan die van studenten aan de meeste andere universiteiten, en kent de Universiteit Utrecht ook minder langstudeerders dan andere universiteiten. In het licht van de voorgenomen overheidsmaatregelen is het echter van groot belang dat de Universiteit Utrecht blijft werken aan een verdere vergroting van het studiesucces zodat studenten niet met de negatieve consequenties ervan worden geconfronteerd. Een verbetering van het studiesucces is van belang voor de individuele student, maar ook voor UU-studenten in het algemeen, aangezien vergroten van het studiesucces leidt tot een efficiëntere besteding van de middelen voor het onderwijs, die aan alle studenten ten goede komen.

In de afgelopen periode is dit thema op veel plaatsen binnen de universiteit besproken. Als resultaat hiervan is een brede inventarisatie opgesteld van mogelijke maatregelen die het studiesucces bevorderen en daarmee langstuderen voorkomen. Uit deze inventarisatie heeft het college van bestuur een selectie gemaakt van kansrijke maatregelen. Het college wil een aantal generieke maatregelen treffen die alle opleidingen zullen doorvoeren en studenten sneller naar de eindstreep zullen brengen. Daarnaast wordt een aantal maatregelen ter keuze aan de faculteiten aangeboden.

Verzoek aan de universiteitsraad

Ter bespreking

MAATREGELEN VERGROTEN STUDIESUCCES

De Universiteit Utrecht heeft op dit moment 2700 studenten (ongeveer 9% van alle inschrijvingen) die langer dan de cursusduur plus 1 jaar over hun studie doen. Zij zullen geconfronteerd worden met de langstudeerdersregeling waardoor zij een boete van 3000 euro aan extra collegegeld riskeren. Door het Utrechtse onderwijsmodel zijn de rendementen van het onderwijs aan de UU aanzienlijk beter dan die van de meeste andere universiteiten, en kent de UU ook minder langstudeerders dan andere universiteiten. Het rendement van de herinschrijvers ligt in Utrecht voor cohort 2005 op 73% terwijl het landelijk gemiddelde op 56% ligt. Niettemin is er nog altijd een kwart van de herinschrijvers langer dan vier jaar over zijn bacheloropleiding doet. Om die reden is verbetering van het studiesucces een belangrijke doelstelling in het Strategisch plan 2009-2013 en ook in het licht van de langstudeerdersmaatregel is verbetering noodzakelijk.

Daarom is het goed om te bezien of er door de universiteit zelf aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden die studievertraging voorkomen en bijdragen aan het vergroten van het studiesucces. Het is voor zowel studenten als de universiteit van belang om te voorkomen dat studenten langstudeerder worden. Ook al zou de langstudeerdersregeling niet door gaan, dan nog wil de UU studenten in staat stellen om hun studiesucces te vergroten. Voor de UU leidt dit tot een efficiëntere besteding van de middelen voor het onderwijs (alleen de nominale studietijd wordt bekostigd), waarmee dit ook in het belang is voor alle studenten. Voor studenten is dit in toenemende mate van belang nu zij geconfronteerd worden met overheidsplannen ten aanzien van langstuderen, afschaffen van de basisbeurs voor de master en beperking van de tijd waarin er recht op een Ov-kaart is.

In de afgelopen periode is dit thema in verschillende netwerken binnen de universiteit besproken: met studenten, vicedecanen onderwijs, onderwijsdirecteuren, UR-commissie O&O, hoofden Onderwijs- en studentenzaken, studentendecanen en studieadviseurs. Als resultaat hiervan is een brede inventarisatie opgesteld van mogelijke maatregelen die het studiesucces bevorderen en daarmee langstuderen voorkomen. Uit deze inventarisatie heeft het college van bestuur een selectie gemaakt. Het college wil een aantal generieke maatregelen treffen die alle opleidingen zullen doorvoeren en studenten sneller naar de eindstreep zullen brengen. Daarnaast wordt een aantal maatregelen ter keuze aan de faculteiten aangeboden. Bij de generieke maatregelen is een onderscheid gemaakt in:

- a. maatregelen die op korte termijn getroffen kunnen worden
- b. maatregelen die meer voorbereidingstijd vergen en op de langere termijn ingevoerd kunnen worden

A. MAATREGELEN DIE OP KORTE TERMIJN GETROFFEN KUNNEN WORDEN

1. Norm voor bindend studieadvies (BSA) ophogen naar 45 studiepunten: Utrechtse bachelorstudenten moeten in het eerste jaar 37,5 punten behalen van de 60. De UU zit met deze BSA-norm landelijk inmiddels aan de onderkant. Naar verwachting zullen studenten harder studeren door verhoging van de norm. Een student mag vier jaar over een bacheloropleiding van 180 punten doen, $180: 4 = 45$. Daarom wil het college van bestuur de BSA-norm verhogen naar 45 punten, zodat de norm studenten stimuleert om hun bacheloropleiding binnen vier jaar af te ronden.
Invoering per 2012-2013. Pilots in 2011-2012 voor Sociale Wetenschappen en Geesteswetenschappen.
2. Publiceren van tentamenresultaten van alle studenten in de elektronische leeromgeving. Door inzicht te geven in hoe studenten presteren ten opzichte van de rest van de groep, gaan studenten beter presteren. Daarom wil het college van bestuur tentamenresultaten publiceren, zodat ze voor alle andere studenten uit de betreffende cursus zichtbaar zijn. Publicatie van deze gegevens voor de betrokken studenten is niet in strijd met de privacyregels omdat er een onderwijskundig belang is om daar toe over te gaan, namelijk de transparantie van het proces van examinering: de betrokken studenten kunnen zien hoe er over de hele linie gescoord is bij het tentamen.

3. Bij scriptie/ onderzoek: in cursushandleiding en bij beoordelingscriteria opnemen dat de scriptie/ onderzoek in een bepaalde tijd afgerond moet zijn. De scriptie is een onderdeel van de studie waarmee studenten veel vertraging kunnen oplopen. Het college van bestuur wil aan het schrijven van een scriptie een termijn verbinden, zoals bij sommige opleidingen al gebruikelijk is. Daarbij kan tevens aangegeven worden hoeveel begeleidingstijd (en in welke periode) daarvoor beschikbaar is. Het gaat erom dat de student in staat is binnen een vastgestelde periode met een bepaalde begeleidingstijd een product te leveren dat voldoet aan de gestelde wetenschappelijke maatstaven. De maatregel helpt studenten goed te plannen en zorgt ervoor dat het schrijven van een scriptie niet onnodig lang duurt en leidt tot studievertraging.
Het biedt ook de mogelijkheid voor een gezamenlijke feestelijke afsluiting van dit onderdeel, aangezien alle scripties/ onderzoeken op hetzelfde moment klaar zijn.
4. Herijken systeem bestuursbeurzen. De UU vindt het belangrijk dat studenten t.b.v. hun academische vorming ook tijd besteden aan extra-curriculaire en bestuursactiviteiten, en stimuleert dit ook, onder meer via bestuursbeurzen. Voor bestuursbeurzen is een vast budget beschikbaar, dat –rekening houdend met de effecten van de maatregel langstudeerders- zo effectief mogelijk verdeeld moet worden. Studentenorganisaties zijn op dit moment bang dat ze geen nieuwe bestuurders kunnen vinden vanwege de langstudeerdersmaatregel. Het college van bestuur wil studenten vooral blijven stimuleren om ook actief te zijn naast de studie. Het college van bestuur wil de volgende uitgangspunten hanteren:
- a. studentenorganisaties rekruteren hun bestuurders uit studenten/leden die nominaal studeren: zij hebben immers nog een uitloopjaar beschikbaar en het zou zonde zijn om dat extra jaar niet te benutten voor extra-curriculaire, maar zeer belangrijke vormende activiteiten. Het extra jaar biedt op deze manier een kans voor studenten om zich buiten de studie te ontplooiën, zonder dat het hen studievertraging oplevert.
 - b. een selecte groep studentbestuurders van de verenigingen die een eigen sociëteit hebben (gezelligheidsverenigingen, roeiverenigingen) kunnen collegegeldvrij besturen en hoeven zich dus niet in te schrijven bij de UU (of HU) om toch een bestuursbeurs te krijgen: zo wordt het verbruik van inschrijvingsduur tijdelijk gestopt en kunnen studenten een jaar fulltime (collegegeldvrij) besturen. Deze vorm brengt echter nadelen met zich mee:
 - de student kan in dat jaar geen tentamens doen; er zijn veel deeltijdbestuurders en voor hen is dit geen oplossing.
 - er kunnen problemen ontstaan met de SSH (campuscontracten)
 - student heeft geen recht op studiefinanciering en OV-kaart
 - omdat de UU geen collegegeld ontvangt, zijn er minder inkomsten voor de voeding van het profileringsfonds, dus is er minder geld voor beurzen te verdelen.
 - c. verenigingen kunnen bestuursactiviteiten over meer studenten spreiden zodat er minder tijdsbeslag en zodoende studievertraging optreedt.
 - d. 'Niet inschrijven' kan alleen voor studenten in studentenorganisaties en niet voor studenten in besturen/medezeggenschap: daar is een wettelijke voorwaarde dat zij ingeschreven zijn als student. Om voldoende potentiële kandidaten over te houden, valt te overwegen om de tijdsinvestering van studenten in besturen of medezeggenschap in sommige gevallen terug te brengen. Als het mogelijk is om naast een functie in een medezeggenschapsorgaan ook nog te studeren, is het daarmee aantrekkelijker voor studenten en de rekrutering van kandidaten.

MAATREGELEN DIE MEER VOORBEREIDINGSTIJD VERGEN EN OP DE LANGERE TERMIJN INGEVOERD KUNNEN WORDEN

5. Problematiek van studievertraging vanwege omzwaai in het eerste studiejaar aanpakken door:
- a. instellen van een breed eerste jaar waarin studenten zich eerst kunnen oriënteren alvorens zich definitief vast te leggen op een bepaalde opleiding. Voor het brede eerste jaar kan met name gedacht worden aan de domeinen Natural Sciences en Life Sciences.

Het kan gerealiseerd worden binnen de bestaande opleidingen, waarbinnen het brede eerste jaar wordt vormgegeven en de profileringsruimte van 45 ects daarvoor ook aangewend kan worden. Daarnaast kent de UU de brede Geesteswetenschappenopleiding Taal- en cultuurstudies en de brede interdisciplinaire bachelor Liberal Arts & Sciences, die ook als zodanig geprofileerd worden.

- b. Studenten de kans geven zich in het eerste jaar te vergissen zonder verlies van studietijd door het vergroten van de mogelijkheid om halverwege het studiejaar over te stappen naar een andere opleiding. Hiervoor is nodig dat de studiebegeleiding in het eerste semester heel goed is geregeld en dat studenten tijdig op deze mogelijkheid wordt gewezen.
 - c. In de werving sterker inzetten op matchingsdagen en matchingsgesprekken, zoals nu al wordt uitgevoerd bij Rechten, Sociologie, Scheikunde, Pedagogiek, Liberal Arts & Sciences. Daarbij ook aangeven welke studiehouding van de student wordt verwacht en wat de verschillen met de middelbare school zijn.
 - d. Tijdens de introductieweek meer aandacht besteden aan het studiesucces; invulling van het tutoraat is cruciaal. Ook is meer aandacht voor het verwerven van academische vaardigheden in de eerste drie maanden van het eerste studiejaar, gewenst.
6. Bestaande maatregelen uit het Utrechtse onderwijsmodel om er voor te zorgen dat studenten harder (meer uren) gaan werken zullen geïntensiveerd/verbeterd moeten worden, zoals:
- regelmatig (formatief) toetsen
 - gerichte concrete feedback geven
 - toetsen die de hele stof afdekken
 - ook de vakken waarvoor de student niet slaagt weergeven op het diplomasupplement
 - aanscherpen voorwaarde om deel te mogen aan een aanvullende/vervangende toets: minimaal een 5,0 gehaald in plaats van een 4,0
 - afschaffen alle herkansingen; toestaan dat studenten maximaal 1 onvoldoende mogen hebben voor een onderdeel (UCU-model): starten pilot in 2011-2012 bij enkele opleidingen
7. Honours-programma's niet bovenop de reguliere opleiding organiseren, maar erbinnen. Honoursprogramma's worden op dit moment bovenop het reguliere curriculum aangeboden, voor studenten die extra uitdaging willen. Een honoursprogramma bovenop de reguliere opleiding is niet alleen duur, maar brengt ook mee dat studenten daardoor langer studeren. Door binnen de opleiding een honourstraject aan te bieden (zoals bijv. bij Law College) zijn deze nadelen niet aanwezig en kan er ook direct communityvorming plaatsvinden. Er lijken goede mogelijkheden voor honourstrajecten binnen Psychologie, Geschiedenis, Sociale Geografie en Biologie.

C. MAATREGELEN DIE NIET BINNEN DE GEHELE UNIVERSITEIT ZULLEN GELDEN, MAAR TER KEUZE AAN DE FACULTEITEN WORDEN AANGEBODEN

8. Gedurende het jaar bijspijkeren door geselecteerde studenten. Bij farmacie en University College werkt men met student-assistenten: geselecteerde studenten die gedurende het jaar zwakkere studenten bijspijkeren. Het gaat dan om vakken waarin studenten bepaalde aspecten niet snappen. Hier zijn goede ervaringen mee opgedaan, met name binnen het domein van bèta. Naast bijspijkeren van kennis, zou ook georganiseerd kunnen worden dat studenten bij student-assistenten terecht kunnen voor studeervaardigheden. Aan de studenten kan daarvoor een bijdrage worden gevraagd. Binnen een aantal studentenorganisaties bestaat ook de mogelijkheid om, soms tegen betaling, van repetitoren bijles te ontvangen.
9. Bij de indeling van cursussen in het onderwijs de achterblijvers (niet op schema om binnen C+1 diploma te halen) bij elkaar zetten. Hier is ervaring mee opgedaan bij Rechtsgeleerdheid.

10. Aan de hand van signalen/klachten van studenten en docenten bezien of belemmeringen t.a.v. studeerbaarheid van de opleiding weggenomen moeten worden. In het interne kwaliteitszorgsysteem moet de klachtafhandeling zijn ingebed. Het niet adequaat reageren op signalen/klachten kan leiden tot schadeclaims en reputatieschade.
11. Ook bij doorstroommasters in de toelatingsprocedure daadwerkelijke selectie/matching toepassen en studenten die niet geschikt geacht worden, aangeven dat men ze niet in de master wil hebben. Bij Theoretische fysica en Bestuurs & organisatiewetenschappen zijn hier goede ervaringen mee opgedaan.
12. Geldigheidsduur examenonderdelen: alle resultaten vervallen na 4 jaar (voorbeeld rechtsgelertheid Leiden)
- M.b.t. de geldigheidsduur van examenonderdelen zijn er twee stromingen (zie daarvoor ook het proefschrift van de huidige fractievoorzitter van de PvdA, Job Cohen, 'Studierechten in het wetenschappelijk onderwijs', 1981, p. 106):
- Studenten moeten verschoond blijven van het overdoen van reeds met succes afgesloten cursussen: herhalen wat zij al kunnen, is verloren tijd. Daarom is de geldigheidsduur in beginsel onbeperkt. Er kunnen nadere eisen gesteld worden als de stof ingrijpend gewijzigd is en de verworven kennis dus eigenlijk verouderd is.
 - Binnen het onderwijs en de examinering wordt de tijdsfactor geïntroduceerd. Het tempo waarin mensen iets leren kan wijzen op niveauverschil. Met het stellen van een grens aan de geldigheidsduur, komt er een cesuur op dat niveauverschil. Met de introductie van een beperkte geldigheidsduur waarna alle resultaten vervallen (bijvoorbeeld voor de bachelor na 4 jaar) wordt aangegeven dat studenten voor de totale stof binnen die periode moeten (kunnen) slagen.

De UU hanteert de eerste visie. Om de rendementen te verhogen en langstuderen te voorkomen, kunnen faculteiten er voor kiezen de tweede visie in te voeren (voor nieuwe studenten en niet voor de zittende).